

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Adana-Seyhan İlçesinde Kırılgan Gruplar için
İklim Dayanıklılığı Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi

Belediye-STK İşbirliğinde
Katılımcı Bir Yerel Yönetim Modeline Doğru
HIZLI DEĞERLENDİRME RAPORU

Belediye-STK İşbirliğinde Katılımcı Bir Yerel Yönetim Modeline Doğru HIZLI DEĞERLENDİRME RAPORU

Bilim, Kültür, Eğitim, Araştırma, Uygulama,
Üretim ve İşletme Kooperatifi

Çankaya Mah. Üsküp Cad. No:
16/14 Çankaya / ANKARA

+90 (553) 211 38 97

www.ka.org.tr / info@ka.org.tr

kalkinmaatolyesi

kalkinmatolyesi

Raporu Hazırlayan

Özgür Çetinkaya, Proje uzmanı

Ertan Karabıyık, Proje uzmanı

İhsan İznebioğlu, Proje koordinatörü

İbrahim Musab Curabaz, Proje asistanı

Katkı Verenler

Yüksel Aybacı Serinel

Seyhan Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü

Seyhan Belediyesi Kırsal Hizmetler Müdürlüğü

Bu rapor, Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriğinin yalnızca Kalkınma Atölyesi Kooperatifi sorumluluğundadır, UNDP ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

İçindekiler

Giriş	4
Amaç ve Yöntem	7
Amaç	7
Yöntem	7
Seyhan İlçesi ve Tarımsal Yapısı	10
Seyhan İlçesinde Mevsimlik Tarım İşçileri	13
Adana ve Seyhan’da Ani ve Aşırı Hava Olayları	16
Bulgular ve Değerlendirme	19
Küçük Çiftçiler	19
Mevsimlik Tarım İşçileri	21
Ani ve Aşırı Hava Olaylarına Yönelik Müdahaleler.....	23
Sonuç ve Öneriler	26
Mevsimlik Tarım İşçileri ve Küçük Çiftçilerin Ani ve Aşırı Hava Olayları Karşısında Farkındalıklarını Artırmaya Yönelik Bilgi Notları	30
Tanımlar	31
Ekler	34
Ek 1. Saha programı	34
Ek 2. Görüşme Soruları	35
Ek 3. Proje tanıtım broşürü.....	41

Giriş

İklim değişimi, uzun dönemli sıcaklık, yağış, rüzgâr ve diğer hava koşullarındaki kalıcı değişimi ifade etmektedir. İklim değişikliği, atmosferdeki sera gazı konsantrasyonlarının artması sonucu dünya genelinde ortalama sıcaklıkların yükselmesine ve hava olaylarında öngörülemez değişikliklere neden olmaktadır. Doğal süreçler (örneğin volkanik patlamalar, güneşin aktiviteleri) iklimde yaşanan değişimleri etkilerken, günümüzde gözlemlenen hızlı değişimin ana nedeni insan faaliyetleridir. Fosil yakıt kullanımı, ormansızlaşma ve sanayi süreçleri atmosfere sera gazları (karbondioksit, metan, azot oksitleri vb.) salarak dünya genelinde sıcaklık artışına neden olur.

Günümüzde iklim değişikliği, sadece çevresel bir sorun olmaktan çıkmış, sosyal ve ekonomik yapıları da köklü bir şekilde etkileyen küresel bir kriz haline gelmiştir. Bu değişiklikler, sadece ekolojik sistemleri değil, aynı zamanda ekonomik faaliyetleri ve toplumsal yapıları da dönüştüren önemli bir dinamiktir. İklim değişikliğinin doğal dengeleri bozarak deniz seviyesinin yükselmesi, ormansızlaşma, kuraklık ve aşırı hava olaylarının artışı gibi sonuçlar doğuracağı açıktır. Bu değişimlerin, insanların yerleşim düzenleri, yaşam koşulları, gıda ve su güvenliği ile sağlık üzerinde ciddi olumsuz etkilere yol açmaktadır.¹

Türkiye, Akdeniz Havzası'nda yer aldığı için iklim değişikliğinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Türkiye'de sıcaklıklar artmakta, kuraklık ve ortaya çıkan susuzluk nedeniyle olumsuz etkilenmektedir. Ayrıca, aşırı ve beklenmedik hava olaylarının artması gibi durumlar da gözlemlenmektedir.

İklim değişikliğinin Türkiye üzerindeki olası etkileri arasında su kaynaklarının azalması, tarımsal verimliliğin düşmesi, gıda güvenliğinin tehdit altında olması ve göç olaylarının artması yer almaktadır. Özellikle ülkenin güneyinde yer alan havzalarında yağışların azalması ve su kaynaklarının tükenmesi beklenmektedir.

¹ Ilık Bilben, S. (2018). Antropojenik iklim değişikliği bağlamında göç tartışmaları. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 75, 237–268. Erişim: [dx.doi.org/10.26650/jspc.2018.75.0015](https://doi.org/10.26650/jspc.2018.75.0015)

Türkiye, iklim değişikliği ile mücadele kapsamında ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar arasında İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030), İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı 2024-2030 Uzun Dönemli İklim Stratejisi 2053 yer almaktadır. Türkiye, Net Sıfır Emisyon Hedefi doğrultusunda 2021 yılında Paris Anlaşması'nı onaylayarak ve 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi'ni ilan etmiştir.

Dünya genelinde 8 milyardan fazla insanın geçimini sağladığı tarım, iklim değişikliği nedeniyle giderek daha fazla tehdit altında kalmaktadır. Bu büyüyen tehdit, dünya nüfusu 10 milyara yaklaşırken 2050 yılına kadar küresel mahsul verimini azaltabilir.² Ayrıca, kuraklık ve sel gibi aşırı hava olayları daha sık ve şiddetli hale gelmekte ve tarımsal üretkenlik için daha fazla risk oluşturmaktadır. Tarım-gıda sektörlerinin iklim direncini artırmak için plan ve programlar geliştirmek ve bunları uygulamak çok önemlidir.

Küçük ölçekli çiftçiler, sınırlı kaynaklara, düşük sermaye düzeyine ve teknik altyapı eksikliklerine sahip olmaları nedeniyle ani ve aşırı hava olaylarına karşı en kırılgan üretici gruplarından biridir. Son yıllarda artan düzensiz yağışlar, uzun süren kuraklık dönemleri, dolu, fırtına ve aşırı sıcaklık gibi olaylar, bu çiftçilerin üretim planlamasını zorlaştırmakta, ürün kaybına ve gelir düşüşüne neden olmaktadır. Sulama suyu temininde yaşanan zorluklar, toprağın verimliliğini kaybetmesi ve artan girdi maliyetleri, bu etkileri daha da derinleştirmektedir. İklim değişikliğine karşı dayanıklılığın artırılması için küçük çiftçilerin³ erken uyarı sistemlerine erişimi, iklim akıllı tarım uygulamaları konusunda desteklenmeleri, afet riskine karşı finansal koruma araçlarına erişimlerinin sağlanması ve yerel ölçekte teknik rehberlik mekanizmalarının güçlendirilmesi kritik öneme sahiptir. Bu önlemler hem geçim kaynaklarının sürdürülebilirliğini korumak hem de kırsalda gıda güvencesini sağlamak açısından stratejik bir zemin oluşturmaktadır.

² Brears, R. C. (2023). Enhancing climate resilience in agriculture: Top strategies for sustainable farming. Medium – Global Climate Solutions. medium.com/global-climate-solutions/enhancing-climate-resilience-in-agriculture-top-strategies-for-sustainable-farming-32776e6de340

³ **Küçük çiftçi:** Genellikle sınırlı miktarda araziye, sermayeye ve teknolojiye sahip, tarımsal üretimini genellikle aile emeğiyle sürdüren çiftçidir. Arazisi küçüktür, ülkeden ülkeye göre değişmekle birlikte tarım arazisi birkaç hektarla sınırlıdır. Bu projede Seyhan ilçesinde 5 hektar (50 dekar) ve altında araziye sahip olup bitkisel üretim yapanlar küçük çiftçi olarak tanımlanmaktadır.

Mevsimlik tarım işçileri, ani ve aşırı hava olaylarına karşı önemli biçimde risk altındadır. Bu gruplar çoğunlukla temel altyapıdan yoksun, kendi imkânlarıyla kurdukları çadırlarda yaşamaktadır. Bu nedenle, yer seçimi aşamasında su baskını, fırtına veya yoğun sıcaklık riski taşıyan alanlardan kaçınılması; çadırların zeminden yüksek, sağlam ve su geçirmez malzemelerle desteklenmesi; gölgelik alanlar oluşturulması ve çadır çevresinde su tahliyesi için kanallar açılması gibi basit yapısal önlemler hayati önem taşımaktadır. Ayrıca, hava durumu tahminlerinin düzenli olarak takip edilmesi, erken uyarı sistemlerine erişim sağlanması ve afet durumlarında başvurulacak yerel destek mekanizmalarının önceden bilinmesi, mevsimlik tarım işçilerinin hem can güvenliğini hem de yaşam koşullarını korumaya yönelik önemli adımlar arasında yer almaktadır.

Bu rapor, Adana ili Seyhan ilçesinde çalışan ve yaşayan mevsimlik tarım işçileri ve küçük çiftçilerin iklim değişikliğinin neden olduğu ani ve aşırı hava olayları karşısındaki durumu ve kırılganlıklarını analiz etmeyi ve bu kesimlerin karşı karşıya olduğu riskleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, bu grupların dayanıklılığını artırmak ve uyum kapasitesini geliştirmek için uygulanabilecek önerilere de yer verilmektedir.

Amaç ve Yöntem

Amaç

Kalkınma Atölyesi ve Adana/Seyhan Belediyesi ortaklığında uygulanan “Seyhan İlçesinde Kırılgan Gruplar için İklim Dayanıklılığı Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi: Belediye-STK İşbirliğinde Katılımcı Bir Yerel Yönetim Modeline Doğru Projesi” kapsamında Seyhan Belediye sınırları içinde iklim değişimine bağlı kırılgan gruplar olarak *mevsimlik tarım işçileri* ve *küçük çiftçiler* belirlenmiştir. Hedef grupların ani ve aşırı hava olayları karşısında dayanıklılıklarını geliştirmek ve farkındalıklarını artırmak amacıyla proje kapsamında çeşitli temaları içeren bilgi notları hazırlanmıştır.

Hızlı değerlendirme çalışmasının asıl amacı, etkin ve katılımcı bir değerlendirme ve farkındalık artırma araçlarının geliştirilmesi ve uygulanması için mevsimlik tarım işçileri, tarım araçları ve küçük çiftçilerin iklim değişimi ve ani hava olaylarına yönelik algıları, deneyimleri, olası riskler ve bunlardan nasıl etkilendikleri, ne tür önlemler alınabileceği gibi çeşitli konularda bilgi üretmektir. Hızlı değerlendirme çalışması bulguları hazırlanacak bilgi notlarının altyapısını oluşturmaktadır.

Yöntem

Hızlı değerlendirme çalışması literatür taramasını içeren bir *masabaşı çalışma* ve *yüz yüze görüşmelerin* gerçekleştirildiği bir *saha çalışması*ndan oluşmaktadır.

Masabaşı çalışma kapsamında dünyada ve Türkiye’de iklim değişimi, ani ve aşırı hava olayları, bunların tarımsal üretim ve yapılarla olan ilişkileri, iklime dayalı kırılganlıklar, çiftçi ve mevsimlik tarım işçilerinin durumları, yerel yönetimlerin rol ve sorumlulukları ve iyi uygulamalar üzerine literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında saha çalışmasında kullanılacak olan veri toplama araçları geliştirilmiş, (Ek 2) vesaha ziyaret programı hazırlanmıştır (Ek 1).

Şubat 2025'te Seyhan ilçesinde gerçekleştirilen hızlı değerlendirme çalışması görüşmeleri

Saha çalışması kapsamında 10-16 Şubat 2025 tarihleri arasında Adana/ Seyhan'da yüz yüze derinlemesine görüşmeler ve odak grup çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Saha çalışması kapsamında Köylüoğlu, Mürseloğlu, Zeytinli, Kayışlı ve Yalmanlı mahalleleri ziyaret edilmiştir. Bu ziyaretlerde küçük çiftçiler ve muhtarlarla görüşülmüştür. Bu köylerin etrafında kurulu bulunan geçici çadır yerleşim alanlarında ise mevsimlik tarım işçileri

ve tarım aracıları ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca saha çalışması kapsamında Seyhan ilçesinde 12 anahtar kişi/kurum ile de görüşmeler yapılmıştır. Hızlı değerlendirme kapsamında toplam 50 kişi ile görüşülmüştür (Tablo 1).

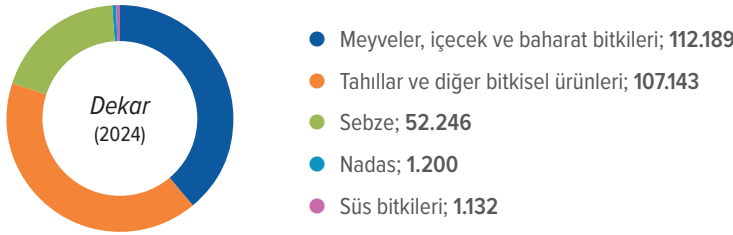
Tablo 1. Saha çalışması kapsamında görüşülen kişi ve kurumların sayısı

Kurumlar	Derinlemesine görüşmeye katılan kişi sayısı	Odak grup görüşmesine katılan kişi sayısı
Kamu kurumları	5	-
Yerel yönetim (Seyhan Belediyesi)	3	7
Meslek örgütleri	1	7
Akademik kuruluşlar	2	-
Muhtar/küçük çiftçiler	6	4
Mevsimlik tarım işçileri/tarım aracıları	10	5
Toplam	27	23

Seyhan İlçesi ve Tarımsal Yapısı

Seyhan, Adana ilinin en büyük merkez ilçelerinden biri olup, sosyal ve ekonomik açıdan önemli bir konumunda yer almaktadır. Adrese dayalı kayıt sistemine göre nüfusu yaklaşık 800 bin olan ilçe, gündüz saatlerinde bir milyonu aşmakta olup, Adana'nın tarih, kültür ve ticaret merkezi konumundadır. Seyhan ilçesi sosyo ekonomik gelişmişlik düzeyi ile birinci kade me ilçeler arasında yer almaktadır. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) araştırmasına göre gelişmişlik sıralamasında 973 ilçe arasında 42. olup, Adana ilinde ilk sırada gelmektedir.⁴ Seyhan ticaret ve sanayinin yoğun olduğu bir ilçedir. Türkiye'nin ilk 500 sanayi firması arasında 6 şirket bu ilçede bulunmaktadır. Tarım da ilçe ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Adana Ovası'nın 273 bin dekarlık tarım alanı ilçede yer almaktadır (Grafik 1). Seyhan, gelişmiş bir ilçe olmasına rağmen sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı gruplara da ev sahipliği yapmaktadır. Seyhan Belediyesi, bu gruplara destek olmak amacıyla evde bakım, sağlık ve sosyal yardım hizmetleri sunmaktadır.⁵ Bu dinamik yapısıyla Seyhan, Adana'nın ekonomik ve sosyal gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Grafik 1. Seyhan ilçesinde tarım alanlarının dağılımı

Kaynak: TÜİK, 2025

⁴ T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2022), Yayın No: 35, Araştırma Raporu No: 8, Şubat 2022, Ankara, ISBN: 978-605-7679-34-5.

⁵ Seyhan Belediyesi. (2025). 2024 yılı faaliyet raporu. Adana: Seyhan Belediyesi. Erişim: seyhan.bel.tr/upload/faaliyet-raporlari/2024.pdf

Seyhan ilçesinin 2024 yılında 156 bin dekarlık alanda (yaklaşık yüzde 40) yetiştirilen tahıl ve diğer bitkisel ürün çeşitleri içinde 81 bin dekar (yüzde 51,8) ile mısır en fazla yetiştirilen üründür (Tablo 2).

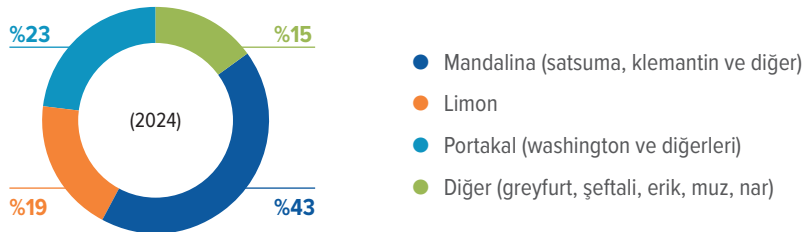
Tablo 2. Seyhan ilçesinde tahıllar ve diğer bitkisel ürün yetiştiriciliği (2024-dekar)

Tahıl ve diğer bitkisel ürün çeşitleri	Alan (dekar)	Dağılım (%)
Mısır	81.017	51,8
Soya fasulyesi	30.850	19,7
Buğday (urum buğdayı hariç)	15.800	10,1
Patates (tatlı patates hariç)	9.600	6,1
Silajlık mısır	7.300	4,7
Susam tohumu	4.050	2,6
Yerfıstığı (kabuklu)	3.600	2,3
Pamuk, Çırcırlanmamış (kütü)	2.330	1,5
Adi fiğ (yeşil ot)	2.000	1,3
Toplam	156.547	100

Kaynak: TÜİK, 2025

Seyhan ilçesinde yaklaşık 108 bin dekar alanda meyve yetiştiriciliği yapılmaktadır. Meyvecilik yapılan alanın yüzde 43'ü mandalina, yüzde 23'ü portakal ve yüzde 19'u limondur (Grafik 2).

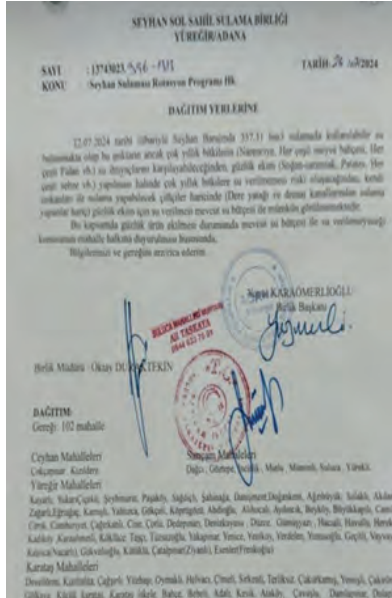
Grafik 2. Seyhan ilçesinde meyve yetiştiriciliği (2024)

Kaynak: TÜİK, 2025

Seyhan ilçesinde 2024 yılında karpuzdan patlıcana, lahanadan maydanoza kadar birçok çeşit sebze yetiştirilmektedir. Bunların sebzeler arasında karpuz (yüzde 17,6), göbekli marul (yüzde 14), salçalık kapyra biber (yüzde 8,4) ile kavun (yüzde 7) ilk sıraları oluşturmaktadır. Bu sebzelerin tamamı ani ve aşırı hava olaylarından etkilenmektedir.

Seyhan ilçesindeki tarım alanlarının hemen hemen tamamı Seyhan Barajı ve yeraltı suları ile sulanabilmektedir. Ancak 2024 yılında Seyhan Sol Sahil Sulama Birliği sulama yöntemlerinin değiştirilmesine dair yatırımların yapılmaması ve mevcut su kaynaklarının etkin yönetilememesi nedeniyle birlik kapsamındaki mahalle muhtarlıkları ve ilgili birimlere yazı göndererek sonbahar aylarında ekim yapılmamasını talep etmiştir. Yapılması durumunda bu alanlara seyhan Barajı'ndan gelen suyun verilemeyeceği bildirilmiştir.⁶

Seyhan Sulaması Rotasyon Programı Hakkında konulu bu yazıda;

“12 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla Seyhan Barajı’nda 357 milyon metreküp sulamada kullanılabilir su bulunmakta olup, bu miktarın ancak çok yıllık bitkilerin (Narenciye, her çeşit meyve bahçesi, her çeşit fidan vb.) su ihtiyaçlarını karşılayabileceğinden, güzlük (sonbahar) ekim (Soğan, sarımsak, patates, her çeşit sebze vb.) yapılması halinde çok yıllık bitkilere su verilmemesi riski oluşacağından, kendi imkânı ile sulama yapabilecek çiftçiler haricinde (dere yatağı ve drenaj kanalından sulama yapanlar hariç) güzlük ekim için su verilmesi mevcut su bütçesi ile mümkün görülmemektedir.”

açıklaması yapılmıştır.

Seyhan Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü verilerine göre ilçede yaklaşık 1800 kayıtlı çiftçi bulunmaktadır. Bu çiftçilerin yüzde 44’üne karşılık gelen 790’ı 50 dekar ve altı araziye sahip olup, *küçük çiftçi* konumundadır.⁷

⁶ Ali Ekber Yıldırım. “Çukurova’da su bitti, çiftçiye “ekmeyin” mesajı gönderildi.”, 6 Ağustos 2024, www.ekonomim.com/kose-yazisi/cukurovada-su-bitti-cift-ciye-ekmeyin-mesaji-gonderildi/758994

⁷ Seyhan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü görüşme notları, 12 Şubat 2025

Seyhan İlçesinde Mevsimlik Tarım İşçileri

Seyhan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü çalışmalarına göre ilçede 7 mahallede kurulan mevsimlik tarım işçileri geçici çadır yerleşimlerinde⁸ 265 çadırda (yüzde 44'ü olan 117 çadır Suriyeli) tarımsal üretimde istihdam edilen toplam 1257 mevsimlik tarım işçisi ve ailesi (542 Suriyeli) olup, bunların 669'u çocuktur (Tablo 3).⁹

Mevsimlik tarım işçileri haziran, temmuz, ağustos aylarında şeftali, kavun-karpuz gibi meyve ile patlıcan, domates, salatalık, biber, patates ve soğan gibi sebzelerin hasat, yılın hemen hemen tamamında ise narenciye bahçelerinde sulama, yabanc ot mücadelesi, bakım, çapalama, ilaçlama ve hasat işlerinde çalışmaktadırlar. İlçedeki tarımsal üretim yıl boyunca sürdüğü için mevsimlik tarım işçileri yıl boyunca Seyhan ilçesinde çalışma imkânı bulabilmektedir.

Tablo 3. Seyhan ilçesinde geçici çadır yerleşimlerinde yaşayan mevsimlik tarım işçileri (2024).

		
Kayıslı Mah.	3	18
Dörtağaç Mah.	10	45
Camuzcu Mah.	12	60
Köylüoğlu Mah.	50	225
Mürseloğlu Mah.	55	267
Çaputçu Mah.	65	292
Zeytinli Mah.	70	350
Toplam	265	1257

⁸ Saha çalışmasında Hıdırlı ve Koyuncu mahallerinde de 7-8 çadırlık çok küçük çadır alanları görülmüştür. Bu çadır alanlarında yaşayanların ağırlıklı olarak Suriyeli oldukları ifade edilm-iştir.

⁹ Seyhan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Mevsimlik Tarım İşçileri Mevcut Durum Raporu, Ekim 2024

Seyhan İlçe Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü'nün ilçedeki mevsimlik tarım işçileri üzerine 2024 yılında gerçekleştirdiği saha çalışmasında bu işçilerin geçici çadır yerleşimlerinde yaşam koşulları şöyle sıralanmıştır;

- Çadırların ortalama büyüklüğü 16 m²'dir. Kişi başına düşen gerekli kapalı yaşam alanı yeterli olmamakla beraber; çadırlarda ortalama 4,7 kişi yaşamaktadır.
- Çadırlarda yaşayan çocukların büyük kısmı tarımsal faaliyetlerde çalışmaktadır. Bu çocukların eğitime katılım oranı oldukça düşük olup, Suriyeli ailelerin çocuklarında bu oran çok daha düşüktür.
- Hanelerin üçte biri banyo için çadırlarının yanına yaptıkları derme çatma banyoları, bir kısmı aile ise ortak banyo kullanmaktadır. Hanelerin bir kısmı ise çadır içinde büyük plastik leğenlerin içinde banyo yaparken, çocuk ve gençler yaz aylarında banyo ihtiyaçlarını sulama kanallarında karşılamaktadır.

Adana'da mevsimlik tarım işçilerinin geçici yerleşim alanlarının havadan görünümü

- Çadırdaki yaşayan haneler tuvalet olarak çadırın yanına kurulan derme çatma aile tuvaletini kullanmaktadır. Bu tuvaletler her ailenin kendi çadırı yanında bir çukur kazıp etrafını perdeyle çevrelediği yapılardır.
- Yedi geçici çadır yerleşiminden sadece birinde haşere, böcek ve sineklere karşı çevre ilaçlaması yapılmıştır.
- Geçici çadır yerleşim alanlarında elektrik kablolarının dağınık bir şekilde yerden veya havadan çadırdan çadıra taşınmış olması başta çocuklar olmak üzere işçiler için ciddi tehlike arz etmektedir.

Mevsimlik tarım işçiliği yapan bir ailenin kendi imkanları ile kurduğu ve güçlendirdiği çadırı

Ani ve Aşırı Hava Olayları

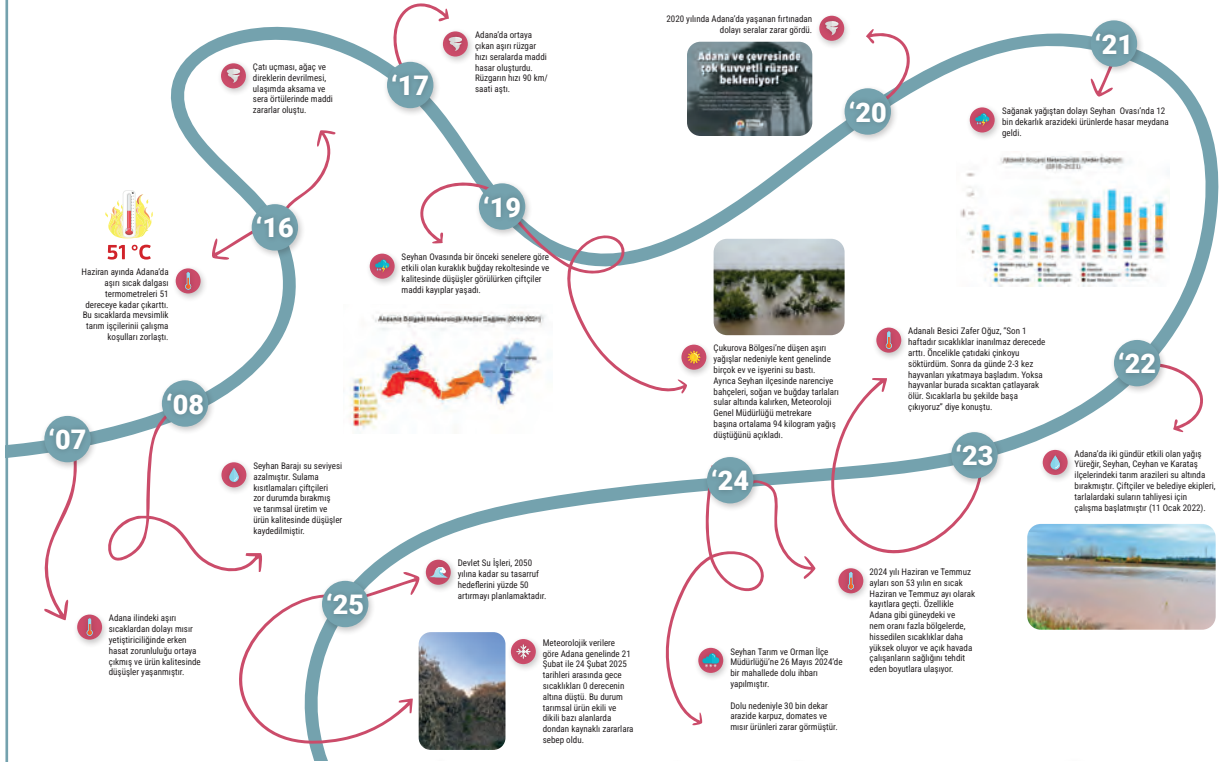
Adana ili, Akdeniz iklim kuşağında yer almakla birlikte, son yıllarda gözlemlenen iklim değişikliği etkileri nedeniyle geleneksel iklimsel döngülerde önemli sapmalar yaşanmaktadır. Tarım, hayvancılık ve gıda üretiminin yoğun olduğu bölgede sıcaklık ortalamalarının arttığı, kurak dönemlerin uzadığı ve yağış rejiminin düzensizleştiği ifade edilmektedir. Ani ve aşırı hava olayları olarak değerlendirilen dolu, hortum, şiddetli fırtına, aşırı sıcaklık ve ani sağanak yağışlar geçmişe kıyasla hem sıklık hem de şiddet açısından artış göstermektedir. Bu durum yalnızca üretim süreçlerini değil, aynı zamanda kırsal nüfusun yaşam koşullarını, ekonomik sürdürülebilirliği ve toplumsal dayanıklılığı da doğrudan etkilemektedir.

Adana'nın merkez ilçelerinden biri olan Seyhan hem kentsel hem de kırsal alanlar barındırması nedeniyle iklim değişikliğinin farklı yönlerden etkilerini hissedilen bir yerleşim alanıdır. Özellikle tarımsal faaliyetlerin sürdüğü kırsal mahallelerde, sulama kaynaklarının azalması, toprak yapısında bozulmalar ve hasat dönemlerinin öngörülemez hale gelmesi gibi sorunlar, küçük üreticilerin üretim planlamasını zorlaştırmaktadır. Aynı zamanda ilçede yılın büyük bölümünde geçici olarak yaşayan mevsimlik tarım işçileri de iklimsel dengesizliklerden doğrudan etkilenmektedir. Aşırı sıcaklıklar, çadır alanlarındaki yaşam koşullarını zorlaştırmakta; ani yağışlar altyapı eksiklikleri nedeniyle ciddi sağlık ve güvenlik risklerine yol açmaktadır.

ADANA'DA SON YILLARDA SIKLIK VE ŞİDDETİ ARTAN ANİ VE AŞIRI HAVA OLAYLARININ TARIMA ETKİLERİ: ANİ VE AŞIRI HAVA OLAYLARI VE ZORLUKLAR (2007-2025)

Bu çalışma kapsamında hazırlanan ve 2007–2025 yılları arasında Adana ili genelinde ve Seyhan ilçesi özelinde zaman çizelgesi başlıca ani ve aşırı hava olaylarının hem sıklığında hem de şiddetinde belirgin bir artış yaşandığını ortaya koymaktadır. Kuraklık, dolu, fırtına, aşırı sıcaklık, sel ve don gibi olayların her yıl daha geniş alanları etkilediği ve tarımsal üretimde ciddi kayıplara yol açtığı görülmektedir. Bu süreçte mısır, buğday, narenciye, karpuz, domates ve soğan gibi yörenin temel ürünlerinde kalite düşüşleri, erken hasat zorunluluğu ve rekolte kayıpları kayda geçmiştir. Öte yandan, su kaynaklarındaki azalma ve sulama kısıtlamaları gibi yapısal sorunlar, çiftçilerin üretim planlamasını zorlaştırmakta; mevsimlik tarım işçilerinin ise açık alandaki çalışma ve yaşam koşulları daha da kırılgan hale gelmektedir. Söz konusu zaman çizelgesi, iklim değişikliğinin bölgesel etkilerinin artık göz ardı edilemeyecek düzeye ulaştığını ve bu etkilere karşı bütüncül, yerel ve kırılgan grupları merkezine alan uyum politikala ve uygulamalarının aciliyetini açıkça ortaya koymaktadır.

- Don
- Su krizi ve yer altı suyu sorunları
- Dolu yağışı
- Şiddetli yağış
- Kuraklık
- Aşırı sıcaklık ve sıcak dalgaları
- Fırtına ve kum fırtınası
- Suyla ilgili olaylar (taşkın, sel)

Vaka İncelemesi

Yağmur, Çamur ve Çıplak Ayaklar:

Adana Ovası Su
Taşkınının Mevsimlik
Gezici Tarım İşçileri
ve Çocuklarına
Etkileri

Adana'da uzun yıllardır sağanak yağışa bağlı olarak seller ve su taşkınları sık sık yaşanmaktadır. 23 Aralık 2019 gecesi başlayan ve Seyhan, Yüreğir, Yumurtalık ile Karataş ilçelerini etkileyen su taşkını, Adana Ovası genelinde yıkıcı sonuçlara yol açmıştır. Adana Ovası'nda yaşanan bu su taşkını, mevsimlik tarım işçilerini ve tarımsal üretimi ciddi şekilde etkilemiştir. Çadırlar sular altında kalmış, eşyalar zarar görmüş, tarımsal işlerin durmasından dolayı gelir kayıpları yaşanmıştır. Çocuklar özellikle psikolojik olarak etkilenmiştir. Kamu kurumları ve STK'lar tarafından yapılan yardım ve müdahalelerin yetersiz kaldığı gözlemlenmiştir. Özellikle geçici çadır yerleşimlerine yönelik planlı bir müdahale eksikliği söz konusu olmuştur. İşçiler, kendi imkânlarıyla suyu tahliye etmeye, akrabalarına sığınmaya ve yaşadıkları maddi kayıpların telafisi için tarım araçlarından borç almaya çalışmıştır.

Yaşanan su taşkını, mevsimlik gezici tarım işçilerinin afetler karşısındaki kırılganlığını açıkça ortaya koymuştur. Bu kırılgan grupların afet yönetimi süreçlerine dahil edilmesi ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için merkezi ve yerel yönetimler kapsamında önlemler alınması gerekmektedir.

Bulgular ve Değerlendirme

Küçük Çiftçiler

“

Çiftçi, Köylüoğlu Mahallesi

Eskiden dört mevsim vardı. Bir mevsim kayboldu ama hangisi kayboldu bilemiyoruz.

”

Seyhan ilçesinde 273 bin dekarlık tarım arazisinde ağırlıklı olarak meyve, sebze ve tahıl üretimi gerçekleştirilmektedir. İlçedeki çiftçilerin yarıya yakını 50 dekar ve altında araziye sahip olup, *küçük çiftçi* konumundadır. Seyhan Nehri'nin ilçe tarım alanları içinde bulunması, sulama kanallarının varlığı ve taban suyu imkanları nedeniyle arazilerin hemen hemen tamamı sulanabilmektedir. Seyhan'daki iklim durumu yılın tamamında tarımsal faaliyeti mümkün kılmaktadır.

Seyhan'da yıllık ve çok yıllık tarımsal ürün çeşitliliğinin fazla olması, yılın tamamına yayılan üretim yapılmasına olanak tanımaktadır. Ancak son yıllarda değişen hava koşulları, ürün yetiştirme takviminde sapmalara neden olmakta; özellikle ani ve aşırı hava olayları, çiftçilerin üretim süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Nitekim bu hızlı değerlendirme çalışmasının yapıldığı Şubat 2025 ayında aşırı soğuklardan dolayı şeftali, nektarın ağaçlarının çiçekleri olumsuz olarak etkilenmiş, hâlâ hasadı bekleyen narenciye ürünü zarar görmüş, kış sebzeleri donmuştur. Küçük çiftçiler geleneksel yöntemlerle önlem almalarına karşın zararı önleyemediklerini dile getirmişlerdir. Özellikle aşırı sıcaklar ve don olayları nedeniyle limon, mısır ve çeşitli sebzelerde verim kaybı yaşandığı belirtilmiştir. Bu kayıplar küçük çiftçiler üzerinde ciddi ekonomik baskı yaratmaktadır. Diğer taraftan mevsimsel değişiklikler nedeniyle tarımsal hastalıklar yaygınlaşmış

ve bunun sonucu ilaçlama sıklığı artmıştır. Bu durum, ekolojik dengeyi olumsuz yönde etkilemektedir;

“

Çiftçi, Kayışlı Mahallesi

Eskiden iki defa ilaç atardık. Şimdi daha fazla ama sonuç yok. Attığımız ilaçlarla yararlı böcekleri, kuşları da kaçırdık.

”

Ani ve aşırı hava olaylarından ortaya çıkacak risklerin Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) kapsamında sigortalanması ve sigorta bedellerinin yarısını kamu fonlarından karşılanmasına karşın sigorta maliyetlerinin küçük çiftçiler için yüksek olduğunu dile getirilmiştir. Bununla birlikte zarar tespit süreçleri ve zararların tam olarak karşılanamadığına yönelik kesin bir algı görüşme yapılan çiftçiler arasında yaygındır. Banka ve tarım kredi kooperatiflerinden kredi alınması durumunda bu sigorta çiftçiler tarafından zorunlu olarak satın alınmaktadır. Hem Seyhan Ziraat Odası hem de İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü küçük çiftçileri için iklim risk fonunun oluşturulması konusunda olumlu bir yaklaşım içinde oldukları görülmüştür. Bu kapsamda TARSİM uygulamasının paralelinde ilçe düzeyinde yalnızca küçük çiftçilere odaklanan iklim risk fonu modelinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

Seyhan ilçesindeki sulu tarım temel faaliyetlerdendir. Ancak Seyhan Nehri'ni besleyen Seyhan Havzası'ndaki su yetersizliği, yer altı sularının ilçedeki çeşitli sanayi kuruluşları tarafından aşırı tüketildiğine dair ifadeler su kıtlığını ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca hâlâ suyu etkin ve verimli kullanan sulama tekniklerinin yeterince yaygın olmaması sulu tarımı etkilemekte, ürün deseninin değişmesine yol açmaktadır. Küçük çiftçiler bu durumdan en fazla etkilenen kesimi oluşturmaktadır.

“

Çiftçi, Zeytinli Mahallesi

Yağan yağmur ürünlere yetmiyor. Bu sene susuzluk var. Sulama etkili yapılamıyor. Yüzeysel sulama daha çok yapılıyor. Çiftçi bilinçsiz. İlgili kurumların yönlendirmelerini önemsemiyor.

”

Görüşmelerde, küçük çiftçilerin iklimin değiştiğini fark ettikleri, artan sıcaklıklar, su kaynaklarındaki azalma ve mevsim döngülerindeki kaymaların doğrudan deneyimlendiği görülmüştür. Ancak ekonomik kriz,

yüksek girdi maliyetleri, düşen gelirler ve tarımsal planlama zorlukları gibi temel geçimlik meseleler, çiftçilerin iklim değişikliğini öncelikli bir gündem olarak ele almasını zorlaştırmaktadır. Seyhan Ziraat Odası yetkililerinin de ifade ettiği üzere: “Üretim aşamasındaki sorunlar, ekonomik kayıplar iklim değişiminin getirdiği meseleleri ikinci plana attı. Çiftçinin gündeminde maalesef bu konu çok yok.” Bu durum, farkındalık olmasına rağmen uyum ve önlem alma yönündeki kapasiteyi zayıflatmaktadır.

Mevsimlik Tarım İşçileri

Seyhan ilçesinde yıl boyu devam eden tarımsal faaliyetler için sürekli ovada yaşayan ve geçici çadır yerleşim alanlarında kalan tarım işçileri ile ilçe merkezinde yaşayan mahalli tarım işçileri istihdam edilmektedir. Seyhan Ovası’nda geçici çadırlar yerleşimlerinde konaklayan tarım işçilerinin yaşam ortamları standartların altında olup; barınma, tuvalet, su temini, elektrik imkanları, çöp toplama ve çevre ilaçlama hizmetlerinin mevcut durumları yetersizdir. Ayrıca ani ve aşırı hava olaylarından sağanaklar, şiddetli rüzgâr, su baskını, aşırı sıcak ve soğuk koşullarından işçiler ve aileleri ciddi bir şekilde etkilenmektedir. Diğer taraftan ani ve aşırı hava olayları iş kaybına neden olmakta ve gelir yetersizliğine yol açmaktadır.

“

Tarım İşçisi, Köylüoğlu Mahallesi

Mevsimler birbirini tutmuyor artık. Hava bir soğuk bir sıcak. Mesela 3-4 gündür bir soğuk var. Şubat ayında bu derece soğuk ilk defa görüyorum.

”

Kamu kurumları ve Seyhan Belediyesi yaşam ortamı ve sosyal destekler konusunda çeşitli girişimlerde bulunmalarına karşın bu çabaların yetersiz olduğu görülmektedir. Tarım işçileri hava durumlarının geçmişe göre oldukça değiştiğini, beklenmedik hava durumlarıyla daha sık karşılaştıklarını dile getirmektedirler. Bu durumun tarımsal üretim sürelerini etkilediğini, bu nedenle çalışma düzenlerinin de değiştiğini dile getiren işçiler hem çalışma ortamında hem de yaşam ortamında sineklerin, böceklerin ve diğer haşerelerin varlığının geçmişe göre daha fazla olduğu belirtilmektedir.

“

Tarım Aracısı, Zeytinli Mahallesi

Kışın soğuktan, yazın sıcaktan mikrop kırılırdı. Aman şimdi öyle değil. Kışın bile artık kara sinek var!

”

Seyhan Ovası'nda Aralık 2019 yılında yaşanan su baskını mevsimlik tarım işçileri tarafından unutulmamıştır. Bu su baskınında çadırlar su almış, işçilerin önemli bir kısmı başta belediye olmak üzere çeşitli kamu kurumları tarafından tahliye edilerek güvenli yerlere taşınmıştır. Ayrıca aynı yıl aşırı rüzgârdan dolayı çadırı yıkılan mevsimlik tarım işçileri olduğu vurgulanmıştır.

İşçiler aşırı sıcak ve soğuklarda günlük ücretle (yevmiye) çalışmaya gittiklerinde tarla/bahçe sahibinin belirlediği saatlerde çalışmak durumundadır. Bu nedenle hava olaylarından etkilenmekte, zaman zaman bayılmalar yaşanmaktadır. Kimi işverenler aşırı sıcaklarda çalışma saatlerini işçilerin sağlığını ve verimli çalışmalarını gözeterek değiştirmektedir. Ancak görüşülen tarım araçları ve işçilere göre bu her zaman söz konusu olmamaktadır. Götürü usulü, parça başı çalışma düzeninde ise genellikle hava durumunu dikkate alarak çalışma saatlerini işçiler kendileri düzenlemektedir. Bazen de yağmurdan dolayı çalışma imkânı ortadan kalktığında işe gidilememekte, bu da gelir kaybına neden olmaktadır.

“

Tarım Aracısı, Dörttaş Mahallesi

Sıcak havalarda mecbur çalışıyoruz. Güneşin altındayız. Arazide kendimiz gölgelik yapmaya çalışıyoruz. Tarla sahipleri gölgelik alan yapıyor ama bizim için işçi için değil. İşçiler tarla sahiplerinin umurunda değil. Yaz geldiğinde ise daha erken gidip çadıra daha erken dönmeye çalışıyoruz. Sıcaklar dayanılacak gibi değil. Su meselesini çözmeye çalışıyoruz.

”

Yaşam ortamları aşırı yağmur, aşırı sıcak ve soğuk, şiddetli rüzgârdan olumsuz olarak etkilenmekte, zaman zaman çadır yıkımları, çadıra altından su girişi yaşanmakta, sıcaklar sivrisinek ve karasinek başta olmak üzere böcek ve haşere üremesini artırarak olumsuz etki yaratmaktadır.

Saha çalışmasında elde edilen bulgular, iklim değişikliğinin mevsimlik tarım işçilerinin günlük yaşamı üzerinde çok boyutlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Özellikle kadınlar ve çocuklar açısından bu etkiler

hem sağlık hem de yaşam kalitesi bakımından ciddi riskler doğurmaktadır. Artan sıcaklıklar, suya erişimdeki zorluklar ve hijyen koşullarının kötüleşmesi, kadınların menstrüel sağlığını ve genel sağlık durumunu doğrudan etkilemekte; sıcak hava, yoğun çalışma temposu ve temiz su eksikliği nedeniyle bayılma, enfeksiyon ve cilt problemleri yaygın hale gelmektedir. Kadınlar, bu koşullarda hem üretici hem de bakıcı rollerini aynı anda üstlenmeye çalışırken, regl dönemlerini geciktirmek zorunda kalmakta, temel sağlık hizmetlerine erişememektedir. İklim koşullarının belirsizliği ve hava olaylarındaki ani değişiklikler, tarımsal işlerde istikrar-sızlık yaratmakta ve kadınların geçim kaynaklarını kırılganlaştırmaktadır.

Çocuklar açısından ise iklim değişikliği; eğitime erişim, güvenli yaşam alanı ve sağlıklı gelişim açısından ciddi tehditler barındırmaktadır. Aşırı sıcaklar ve çalışma baskısı nedeniyle çocuklar uzun saatler tarlada veya çadır çevresinde korunaksız biçimde vakit geçirmekte, çıplak ayakla dolaşmakta ve sağlıksız çevre koşullarına maruz kalmaktadır. Açıkta akan atık sularda, düzensiz toplanan çöplerin ve haşerelerin yoğunluğu nedeniyle bulaşıcı hastalık riski artmakta; su kanallarına düşme gibi fiziksel güvenlik sorunları sıkça dile getirilmektedir. Eğitim ikinci plana itilirken, çocuklar erken yaşta ev ve tarla işleriyle sorumlu tutulmakta, kız çocukları ise regl konusunda bilgisizlik ve utanma nedeniyle sağlık sorunlarını gizleyerek daha da kırılgan hale gelmektedir. Bu koşullar, iklim krizinin yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sosyal adalet ve çocuk hakları sorununu olduğunu da gözler önüne sermektedir.

Ani ve Aşırı Hava Olaylarına Yönelik Müdahaleler

Çiftçiler hali hazırda beklenmedik, tahmin edilmeyen hava koşulları ile mücadelede don, aşırı ve şiddetli yağmur ve dolunun vereceği zararları önleme ve azaltmaya yönelik tarımsal ürüne göre çeşitli geleneksel ve modern yöntemler kullanmaktadır.

Çiftçi görüşmelerinde don ve zararları özellikle dile getirilmiştir. Donu önlemek, etkisini azaltmak için çok yıllık tarım bitkilerine yönelik yatırım imkânı olanlar don pervaneleri kullanmaktadırlar. Bu pervaneler ısıya duyarlı olup, özellikle ilkbahar ve sonbahar aylarında meydana gelen gece donlarının bitkilere verdiği zararı önlemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu pervaneler, soğuk hava koşullarında bitkileri koruyarak tarımsal üretimin devamlılığını sağlar. Ayrıca tek yıllık bitkileri, özellikle kış sebzelerini dondan koruma amacıyla kış don battaniyesi kullanan çiftçiler mevcuttur. Diğer taraftan, geleneksel olarak özellikle bahçe bitkilerinde

tarla ve bahçelerde araç lastiği, saman, pamuk çekirdeği yakma yöntemleri de dile getirilmiştir.

Don pervanesi (Seyhan, Şubat 2025)

Kış don battaniyesi (Seyhan, Şubat 2025)

Erkenci tek yıllık bitkileri yetiştirmek amacıyla doğa koşullarını kontrol altına almak için alçak tünel sera uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Özellikle elma, kayısı, nektarin, şeftali gibi çok yıllık bahçe bitkilerinin çiçeklenme ve ürün dönemlerinde aşırı ve şiddetli yağmurun ile dolunun etkisini azaltmak amacıyla ağaç üstü tente kullanımı da yapılmaktadır.

Alçak tünel sera uygulaması (Seyhan, Şubat 2025)

Ağaç üstü tente uygulaması (Seyhan, Şubat 2025)

Çiftçiler suyu daha etkin kullanmak amacıyla imkân buldukça damlama sulama tekniğini yaygınlaştırmaya başlamaktadır.

Damlama sulama tekniği kullanılan bir narenciye bahçesi (Seyhan, Şubat 2025).

Sonuç ve Öneriler

İklim değişikliğinin bölgedeki tarımsal üretime olan etkileri belirgin biçimde artmakta; çiftçilerin ve işçilerin karşılaştığı sorunlar yapısal bir özellik kazanmaktadır. Mevsimsel belirsizlikler üretim süreçlerini öngörülemez hale getirmekte, ani ve aşırı hava olayları tarımsal kayıpları derinleştirmektedir. Küçük çiftçilerin iklim koşullarına uyum sağlama çabaları hem teknik hem de ekonomik yetersizlikler nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Mevcut destek ve sigorta mekanizmaları, bu dönüşüme yanıt vermekte yetersiz durumdadır.

Mevsimlik tarım işçileri açısından değerlendirildiğinde, çalışma ve yaşam koşulları iklim kaynaklı etkiler nedeniyle daha da kırılgan hale gelmiştir. Altyapı eksiklikleri ve hizmet yetersizlikleri, işçilerin bu etkilerle başa çıkmasını zorlaştırmaktadır.

Bu kapsamda, iklim değişikliğinin tarımsal üretime etkilerine karşı dirençli hale gelmek amacıyla:

- Sulama sistemlerinin modernizasyonu,
- Tarımsal sigorta sistemlerinin çiftçi yararına yeniden yapılandırılması,
- Küçük çiftçilere özel destek programlarının oluşturulması,
- Alternatif ve sürdürülebilir üretim modellerinin teşvik edilmesi,
- Mevsimlik tarım işçilerine yönelik sosyal koruma mekanizmalarının geliştirilmesi,

gibi uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Yerel yönetimlerin ve ilgili kurumların, çiftçilere ve tarım işçilerine yönelik bilinçlendirme ve kapasite geliştirme çalışmaları yürütmesi, bölgesel iklim risklerine karşı uyum politikalarını güçlendirmesi önem arz etmektedir.

Bu hızlı değerlendirme çalışması kapsamında gerçekleştirilen anahtar kişi ve kurum görüşmeleri ile odak grup toplantıları değerlendirildiğinde, ilgili aktörlerin hem Adana genelinde hem de Seyhan ilçesi özelinde

iklimin son 20–30 yıl içerisinde belirgin biçimde değiştiğine dair ortak bir gözlemi paylaştıkları görülmüştür. Görüşmelere katılan kamu kurumu temsilcileri, meslek odaları ve yetiştirici örgütleri, ani ve aşırı hava olaylarının daha öngörülemez hale geldiğini ve bunun tarımsal faaliyetlerin planlı olabilirliğini azalttığını vurgulamışlardır.

Mevsimlik tarım işçileri ise hem Seyhan ilçesinde yılın büyük bölümünde yaşadıkları koşullar hem de gezici olarak çalıştıkları farklı tarım bölgelerinde, tarımsal takvimlerin kaydığını, aşırı sıcaklık ve soğuklukla mücadelelerinin zorlaştığını ifade etmişlerdir. Özellikle çalışma ve yaşam alanlarının korunaksızlığı, sağlıklarını ve geçimlerini doğrudan tehdit eden başlıca faktör olarak öne çıkmıştır.

Katılımcıların bireysel deneyimlerine dayalı gözlemleri, küresel ölçekte de geçerli olan bir eğilimi yansıtmaktadır. İklim değişikliği ve beraberinde artan ani ve aşırı hava olayları, en çok tarım ve gıda sektörünü etkilemekte; bu nedenle söz konusu alanlarda uyum ve risk azaltım çalışmaları öncelikli hale gelmektedir.

Bu bağlamda, Seyhan ilçesi özelinde mevsimlik tarım işçileri ile küçük çiftçilerin iklim değişikliğine karşı dayanıklılıklarının artırılmasına yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur. Öneriler, doğrudan ihtiyaçlara yanıt veren, yerel uygulamaya uygun ve insan hakları perspektifiyle şekillendirilmiştir.

Küçük Çiftçilere Yönelik Öneriler

Erken uyarı sistemlerine erişim: Ani ve aşırı hava olaylarına karşı hazırlıklı olabilmeleri için çiftçilerin yerel ölçekte hava tahminlerine dayalı erken uyarı sistemlerine düzenli erişimi sağlanmalıdır. Bu sistemlerin SMS, WhatsApp grupları, sosyal medya, belediye ve muhtarlıklar aracılığıyla yaygınlaştırılması desteklenmelidir.

İklim akıllı tarım yöntemlerinin yaygınlaştırılması: Kuraklığa ve aşırı yağışa dayanıklı tohumlar, su verimliliği sağlayan damlama sulama sistemleri, organik maddeyi artıran toprak uygulamaları gibi iklim akıllı tarım (climate-smart agriculture) yaklaşımları belediye aracılığıyla küçük çiftçilere tanıtılmalı ve bu uygulamalar için destek programları oluşturulmalıdır.

Finansal koruma mekanizmaları: Küçük çiftçilerin ani üretim kayıplarına karşı dayanıklılığını artırmak amacıyla tarım sigortalarının kapsamı bu

hedef grup için genişletilmeli, mevcut tarım sigortalarına küçük çiftçilerin erişimi için alternatif sigorta sistemleri üzerine çalışmalar yapılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

Eğitim ve teknik danışmanlık: İklim değişikliği, ani ve aşırı hava olayları, yetiştirme planlaması, iş sağlığı ve güvenliği gibi konularda belediye tarafından küçük çiftçilere yönelik saha temelli ve görsel destekli eğitimler düzenlenmeli, ziraat mühendisleri veya teknik personel desteği artırılmalıdır.

Mevsimlik Tarım İşçilerine Yönelik Öneriler

Güvenli ve dayanıklı barınma alanları: Su baskını riski, yoğun sıcak ve rüzgâr gibi olaylara karşı korunaklı geçici yerleşim alanlarının oluşturulması için yerel yönetimler ve kamu kurumları iş birliğinde fizibilite çalışmaları yapılmalıdır. Zemin yükseltme, gölgelik yapılar ve atık su tahliye sistemleri gibi basit mühendislik çözümleri desteklenmelidir.

İklim ve sağlık bilgilendirmeleri: İşçilerin aşırı hava olayları sırasında kendilerini koruyabilmeleri için sadeleştirilmiş ve çok dilli bilgilendirme materyalleri (broşürler, görsel uyarılar, saha toplantıları) hazırlanmalı ve düzenli aralıklarla bunlar tekrarlanmalıdır. Aşırı sıcak ve nemli koşullarda çalışan işçilere yönelik mobil sağlık birimleri oluşturulmalı, özellikle çocuklar, kadınlar ve yaşlılar için ilk müdahale imkanları yaygınlaştırılmalıdır.

İş sağlığı ve güvenliği: Tarımda kullanılan kişisel koruyucu ekipmanların (şapka, eldiven, güneşten koruyucu giysi vb.) temini ve kullanımı teşvik edilmeli, bu konuda işçilere eğitimler verilmelidir. Aşırı sıcaklarda işçilerin çalışma saatleri için yeni düzenlemeler yapılmalı, bunlar belediye ve muhtarlıklar aracılığıyla hem çiftçilere hem de işçilere duyurulmalıdır.

Sosyal koruma mekanizmaları: Tarımsal faaliyetin ani ve aşırı hava olayları nedeniyle kesintiye uğradığı dönemlerde, özellikle mevsimlik tarım işçileri için geçici gelir destekleri, sigorta sistemleri ve sosyal yardımlara erişim kolaylaştırılmalıdır.

Afet anı müdahale planları: Ani hava olayları sırasında işçilerin tahliyesi, korunması ve temel ihtiyaçlarının karşılanması için kriz anı müdahale

planları oluşturulmalı; bu planlar muhtarlıklar ve belediyelerle koordineli olarak uygulanmalıdır.

Yerel Yönetimlere Yönelik Öneriler

Afet ve iklim uyum planlarında kırılgan grupların dâhil edilmesi: Belediye stratejik planları ve iklim uyum planlarında mevsimlik tarım işçileri ve küçük çiftçiler gibi kırılgan gruplar özel olarak tanımlanmalı; bu grupların ihtiyaçlarına yönelik hedefler açık şekilde belirlenmelidir.

Koordinasyonun güçlendirilmesi: Belediyeler, ilçe tarım müdürlükleri, sosyal hizmetler ve sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışarak kırılgan grupların iklim risklerine karşı korunmasına yönelik kapsamlı müdahale planları geliştirmelidir.

Geçici yerleşim alanlarının iyileştirilmesi: Belediyeler, mevsimlik tarım işçilerinin kullandığı geçici çadır yerleşimlerinin fiziki koşullarının iyileştirilmesi (altyapı, su, kanalizasyon, gölgelik alanlar, atık toplama, vb.) için öncü rol üstlenmelidir.

Afet anı ve sonrası müdahale kapasitesi: Ani ve aşırı hava olayları sırasında barınma, beslenme ve sağlık hizmetlerinin hızlı biçimde sunulabilmesi için belediyeler kriz müdahale planlarını tarım işçilerinin yerleşimleri ve tarım bölgelerini kapsayacak şekilde genişletmelidir.

Bilgi paylaşımı ve katılım: Belediye, küçük çiftçiler ve mevsimlik tarım işçileri ile düzenli toplantılar yaparak riskleri ve çözüm önerilerini birlikte değerlendirmeli; karar alma süreçlerine katılım mekanizmaları güçlendirilmelidir.

Erken uyarı sistemlerinin yaygınlaştırılması: Belediye aracılığıyla yerel ölçekte hava tahminlerine ilişkin uyarı sistemleri geliştirilerek küçük çiftçilere ve tarım işçilerine düzenli veri ve bilgi akışı sağlanmalıdır.

Mevsimlik Tarım İşçileri ve Küçük Çiftçilerin Ani ve Aşırı Hava Olayları Karşısında Farkındalıklarını Artırmaya Yönelik Bilgi Notları

İklim değişikliği, tarımsal üretim üzerinde giderek artan etkiler yaratmakta; özellikle ani ve aşırı hava olayları küçük çiftçiler ile mevsimlik tarım işçileri gibi kırılgan grupların geçim kaynaklarını, yaşam koşullarını ve sağlıklarını doğrudan tehdit etmektedir. Bu nedenle tarım ve gıda sektöründe iklim değişikliğine karşı geliştirilecek her türlü politika, uygulama ve yerel müdahalede bu grupların ihtiyaçları dikkate alınmalı ve derinleşen eşitsizlikleri azaltacak şekilde planlanmalıdır.

Proje kapsamında hazırlanan bilgi notları, hızlı değerlendirme çalışması bulgularına dayanmaktadır. Bilgi notlarında, hedef grupların karşı karşıya kaldığı temel riskler, bu risklerin etkileri ve bu etkilere karşı geliştirilebilecek direnç artırıcı yöntem, yaklaşım ve çeşitli örnekler tematik başlıklar altında ele alınmıştır. Bilgilendirme notlarının asıl amacı, sade ve anlaşılır bir dille, pratik bilgiler sunarak hem çiftçilerin hem de işçilerin yaşadığı zorluklara dikkat çekmek ve uygulanabilir çözüm önerileriyle onları desteklemektir. Aynı zamanda, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlar için de bu alanlarda geliştirilebilecek müdahale alanlarına dair fikir vermek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda bilgi notları, yalnızca hedef gruplara yönelik bir bilgilendirme faaliyeti olmanın ötesinde, yerel yönetimlerin politika geliştirme süreçlerine veri sağlamayı, STK'lar ve belediyeler arası işbirliğini teşvik etmeyi ve katılımcı bir yerel yönetim modelini desteklemeyi hedeflemektedir.

	Bilgi Notları	Mevsimlik tarım işçileri	Küçük çiftçiler
1	İklim Değişikliği ve Ani-Aşırı Hava Olayları	X	X
2	Değişen İklimde Tarımsal Üretim ve İşçilik	X	X
3	Ani ve Aşırı Hava Olayları ve Sağlık	X	X
4	Ani ve Aşırı Hava Olayları Karşısında Mevsimlik Tarım İşçilerinin Barınma Koşulları	X	
5	Ani ve Aşırı Hava Olayları Karşısında Tarımda Çalışma Ortamı ve İş Güvenliği	X	X
6	İklim Değişikliğine Karşı Dirençli Tarım: Uyum ve Azaltım Yaklaşımları		
6.1	Küçük Çiftçiler ve Mevsimlik Tarım İşçileri İçin Ani ve Aşırı Hava Olaylarına Karşı Dünyada Uygulanan Güncel Teknolojiler ve Yaklaşımlar		X
6.2	Ani ve Aşırı Hava Olaylarına Karşı Güncel ve Yeni Yöntemler		X
6.3	Erken Uyarı Sistemleri ve Hava Tahminlerinin Tarımda Kullanımı		X
6.4	Tarımda İklim Dostu Uygulamalar ve Sürdürülebilir Yöntemler		X
7	Ani ve Aşırı Hava Olaylarına Karşı Tarım Sigortaları		X
8	Ani ve Aşırı Hava Olayları Kapsamında Kullanılan Çeşitli Uygulamalar		X
9	Değişen İklim, Derinleşen Eşitsizlikler: Risk Altındaki Gruplar	X	X

Tanımlar

- **Ani hava olayları:** Kısa sürede meydana gelen ve genellikle yerel olan hava olaylarıdır. Örneğin, ani sağanak yağış, kısa süreli fırtına, yıldırım düşmesi, dolu yağışı. Etkisi genellikle sınırlıdır ama bazı durumlarda yerel çapta büyük zararlara yol açabilir.
- **Aşırı hava olayları:** Uzun süren, geniş bir alanı etkileyen ve genellikle büyük zararlar veren hava olaylarıdır. Örneğin kasırgalar, uzun süreli kuraklık, büyük çaplı sel, aşırı sıcak veya soğuk hava dalgaları. Etkileri can ve mal kaybına, ekosistemlerin bozulmasına neden olabilir.
- **Çavuş:** Tarla veya bahçelerde istihdam ettiği işçilerin çalışma esnasında çalışmalarını kontrol eden ve tarım aracısının yardımcısı konumunda bulunan kişidir. Bazı yörelerde tarım aracı ile çavuş veya dayıbaşı aynı anlamda da kullanılmaktadır.
- **Çok yıllık tarımsal bitkiler:** Birden fazla yıl boyunca büyümeye ve ürün vermeye devam eden bitkilerdir. Yaşam döngüleri boyunca her mevsim yeniden filizlenebilirler; bu da onları daha az toprak işleme ve ekim çabası gerektiren bir seçenek yapar. Narenciye, şeftali, erik, kayısı, elma ağaçları, çilek, yonca, korunga gibi bitkiler çok yıllıktır ve genellikle uzun vadeli üretim sağlar. Toprak erozyonunu önleme ve karbon tutma gibi çevresel faydalarıyla bilinirler, ancak ilk kurulumları ve bakımları tek yıllıklara göre daha fazla zaman ve kaynak gerektirebilir.
- **Dezavantajlı gruplar:** Toplumda ekonomik, sosyal, kültürel veya fiziksel nedenlerle eşit fırsatlara erişimde zorluk yaşayan birey veya toplulukları ifade eder. Bu gruplar arasında yoksullar, engelliler, kadınlar, çocuklar, yaşlılar, etnik azınlıklar, mülteciler veya işsizler gibi çeşitli kesimler yer alabilir. Bu projede küçük çiftçiler ve mevsimlik gezici tarım işçileri dezavantajlı gruplar olarak belirlenmiştir.
- **Geçici çadır yerleşimi (veya çadır alanı, konaklama yeri, yaşam alanı):** Mevsimlik gezici tarım işçiliği yapan hanelerin kısa veya uzun süreli yaşadıkları, ağırlıklı olarak bez, naylon, plastik malzemelerden imal edilmiş çadırlardan oluşan, hanelerin toplu veya dağınık şekilde, bazen sulama veya drenaj kanalı kenarında, köy merasında, ana veya tali yol yanında bulunan yerleşimler ya da alanlardır.
- **İklim değişikliği azaltım:** Sera gazı emisyonlarını düşürerek küresel ısınmanın etkilerini hafifletmeyi amaçlayan stratejileri ifade eder. Bu kapsamda yenilenebilir enerji kullanımı, enerji verimliliği artırımı, ormansızlaşmanın önlenmesi ve sürdürülebilir ulaşım çözümleri gibi yöntemler uygulanır. Amaç, insan faaliyetlerinden kaynaklanan karbon salınımını kontrol altına alarak iklim değişikliğinin hızını yavaşlatmaktır.
- **İklim değişikliği:** Dünya'nın iklim sisteminde uzun vadeli ve genellikle insan faaliyetlerinden kaynaklanan değişimleri ifade eder. Fosil yakıtların kullanılması, ormansızlaşma ve endüstriyel süreçler gibi faaliyetler, atmosferdeki karbondioksit ve diğer sera gazlarının birikmesine yol açarak küresel sıcaklıkların artmasına yol açar. Bu durum, hava olaylarının şiddetinde ve sıklığında değişiklikler, deniz seviyesinin

yükselme, buzulların erimesi ve ekosistemlerin bozulması gibi sonuçlar ortaya koyar. İklim değişikliği hem doğal sistemleri hem de insan yaşamını etkileyen, acil ve kapsamlı çözümler gerektiren küresel bir sorundur.

- **İklim değişikliğine uyum:** Toplamların, ekosistemlerin ve ekonomilerin, iklim değişikliğinin yol açtığı mevcut ve gelecekteki etkilere karşı hazırlıklı hale gelmesi ve bu değişimlere yanıt verebilmesi anlamına gelmektedir. Bu süreç, yükselen sıcaklıklar, değişen yağış düzenleri, artan afetler ve deniz seviyesindeki yükselme gibi iklim kaynaklı zorluklara karşı dayanıklılığı artırmayı kapsamaktadır. Örneğin, tarımda kuraklığa dayanıklı bitki türlerinin kullanılması, şehirlerde sel riskine karşı altyapının güçlendirilmesi veya su kaynaklarının etkili kullanımı gibi önlemler uyum stratejilerine dahildir. Amaç, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en aza indirmek ve bu yeni koşullarda sürdürülebilir bir yaşam ve gelişim sağlamaktır.
- **Küçük çiftçi:** Genellikle sınırlı miktarda araziye, sermayeye ve teknolojiye sahip, tarımsal üretimini genellikle aile emeğiyle sürdüren çiftçidir. Küçük çiftçinin temel özellikleri: Arazisi küçüktür. Ülkeye göre değişmekle birlikte birkaç hektarla sınırlıdır. Bu proje kapsamında Seyhan ilçesinde 5 hektar (50 dekar) ve altında tarım arazisine sahip olup, bitkisel üretim yapanlar küçük çiftçi olarak tanımlanmaktadır. Aile işletmesi şeklinde çalışır ve genellikle aile bireyleri yetiştirme işine katılır. Düşük sermaye ve teknoloji kullanır, büyük ölçekli tarıma kıyasla daha geleneksel yöntemler tercih edilir. Genellikle yerel pazarlara üretim yapar ve ürünleri büyük ölçekli ticari tarıma göre daha sınırlıdır. Doğal afetler ve piyasa fiyatlarındaki dalgalanmalara karşı çok daha kırılgandır.

■ **Mevsimlik gezici tarım işçisi:** Sürekli ikamet ettiği yerleşimden (il, ilçe, köy, mahalle) ekonomik gelir elde etmek amacıyla ayrılarak bir başka yerleşim yerine seyahat ederek burada tarımsal üretim sürelerine en az bir gün katılan, ancak sürekli bu işte çalışmayan (geçici) kişiyi tanımlamak için kullanılmıştır. İşçi aileler bulunduğu yeri belli bir süre için terk ederken, gittikleri yerde de belli sürelerde ikamet etmektedirler.

■ **Onarıcı tarım:** Toprağın doğal yapısını ve ekosistemi iyileştirmeyi hedefleyen, sürdürülebilir bir tarım uygulaması yaklaşımıdır. Geleneksel tarımın aksine, kimyasal gübre ve tarım ilacı kullanımını en aza indirerek toprağın organik madde içeriğini artırmaya, biyolojik çeşitliliği desteklemeye ve karbon tutulumu yoluyla iklim değişikliğiyle mücadele etmeye odaklanır. Bu yöntemde, örneğin, ürün rotasyonu, kompost kullanımı ve minimum toprak işleme gibi teknikler uygulanır. Amaç, yalnızca verimli bir üretim sağlamak değil, aynı zamanda erozyonu önlemek, su döngüsünü iyileştirmek ve uzun vadede çevreye zarar vermeden tarımsal sistemleri yeniden canlandırmaktır.

■ **Tarım aracısı:** Tarım aracısı, tarım mevsiminin ya da hasat döneminin başladığı dönemlerde işgücüne ihtiyaç duyan tarım işverenine işgücü, iş arayan tarım işçisine de iş bulmada ücretli ya da ücretsiz olarak aracılık eden gerçek veya tüzel kişilerdir. Tarım aracısı genellikle “elci” veya dayıbaşı olarak da adlandırılmaktadır. Mevsimlik tarımsal üretim süreçlerinde işveren ile işçiyi bir araya getiren, bunun karşılığında ücret, komisyon alan, iş süresince işçilerin başta çalışma olmak üzere günlük yaşamsal koşullarının temini ve ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli roller üstlenen kimse-

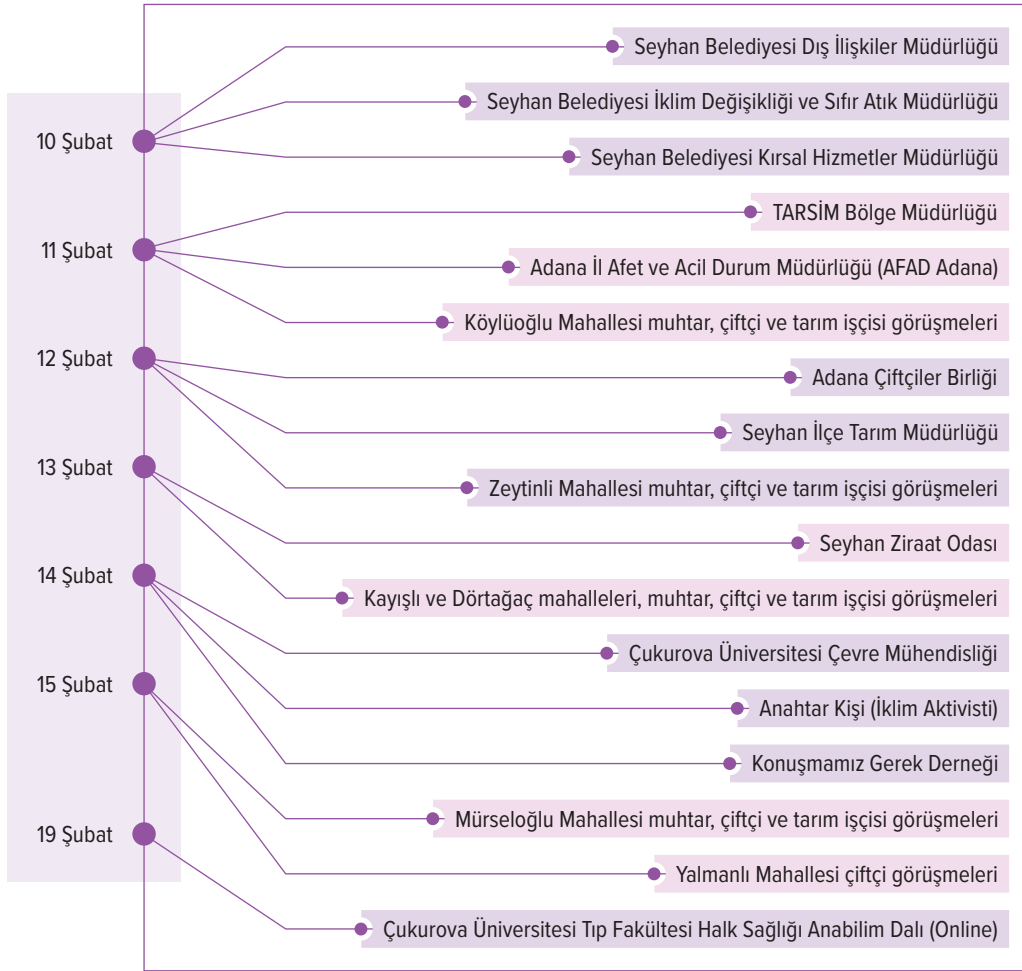
lerdir. Tarım araçları, işin gerçekleştiği tarla ve bahçelerde işçilerin çalışmalarını takip, kontrol ve düzenleme görevini, bazı durumlarda kendileri adına çalışan çavuşlara bırakırlar. Tarım araçlarının resmi olarak çalışabilmesi için İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne kayıt yaptırarak çalışma izni almaları gerekmektedir (Tarımda İş Aracılığı Yönetmeliği).

- **Tek yıllık tarımsal bitkiler:** Yaşam döngüsünü bir yıl içinde tamamlayan bitkilerdir. Bu bitkiler, genellikle ilkbaharda tohumdan çıkar, büyür, çiçek açar, tohum üretir ve genellikle sonbahar veya kış geldiğinde hasat edilir. Sonbaharda tohumdan çıkıp, kış sebzesi olarak yetişenler de mevcuttur. Mısır, buğday, ayçiçeği, kavun, karpuz, domates, patlıcan, karnabahar, marul, lahana gibi tarım ürünleri tek yıllıktır ve her yıl yeniden ekilmeleri gerekir. Tek yıllık bitkiler, genelde mevsimsel koşullara uyum sağlar ve ekosistemde önemli bir rol oynar.

- **Türkiye’de Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM):** Çiftçilere devlet destekli tarım sigortası hizmetleri sunmayı amaçlamaktadır. Bu platform, bitkisel ürünler, seralar, büyük ve küçükbaş hayvanlar, kümes hayvanları, su ürünleri ve arı kovanları gibi çeşitli tarımsal varlıkları doğal afetler, hastalıklar ve diğer risklere karşı koruma altına alan sigorta poliçeleri düzenler. Çiftçilerin kayıtlarını güncelleyerek sigorta şirketleri aracılığıyla başvuru yapmalarını sağlar, hasar bildirimlerini kolaylaştırır ve poliçe işlemlerini dijital ortamda takip etme imkânı tanır. TARSİM, aynı zamanda katılım sigortası ilkelerine uygun hareket ederek, riskleri yönetmek için reasürans (sigorta şirketlerinin üstlerindeki riskleri tekrar sigortalatarak kendilerini güvence altına alması) şirketleriyle iş birliği yapar ve tarım sektörünü desteklemek için kapsamlı bir güvence ağı oluşturur.

Ekler

Ek 1. Saha programı (10-19 Şubat 2025)

Ek 2. Görüşme Soruları

Seyhan İlçesinde Kırılgan Gruplar için İklim Dayanıklılığı Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi: Belediye-STK İşbirliğinde Katılımcı Bir Yerel Yönetim Modeline Doğru

Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri Görüşme Formu

Bu görüşme, Seyhan ilçesinde iklim değişikliğine bağlı ani ve aşırı hava olaylarının mevsimlik tarım işçileri ve küçük çiftçiler üzerindeki etkilerini anlamak ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla Kalkınma Atölyesi Kooperatifi ve Seyhan Belediyesi iş birliği tarafından yapılmaktadır. Elde edilen bilgiler anonim tutulacak ve yalnızca proje kapsamında bir bilgilendirme paketinin hazırlanması amacıyla kullanılacaktır. Sorulara içtenlikle yanıt vermeniz, siz ve çalışma arkadaşlarınız için daha iyi çözümler geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Görüşme Tarihi	
Görüşülen Yer	
Görüşülen Kişi	
Görüşmeyi Yapan(lar)	
Yaşı	
Cinsiyeti	
Doğum yeri	
Sürekli yaşadığı yer	
Hane büyüklüğü	
Çocuk sayısı (0-18)	

- Kaç yıldır mevsimlik gezici tarım işçisi olarak çalışıyorsunuz?
- Ortalama bir yıl içinde kaç ayınızı çadır/konteyner gibi geçici yerleşimlerde geçirirsiniz?
- Adana'da hangi aylarda ve hangi ürünlerde çalışıyorsunuz?
- Mevsimlik tarım işçisi olarak son 10 yılda hangi illerde ve ürünlerde çalıştınız?
- Son yıllarda çalıştığınız bölgelerde hava koşullarında bir değişim fark ettiniz mi? (Örneğin, aşırı sıcaklar, ani yağışlar, kuraklık, aşırı soğuk, fırtınalar) Bu değişimler sizi nasıl etkiliyor? Örneğin; aşırı

sıcaklar nedeniyle çalışma saatlerimiz kısaldı, ani yağışlar nedeniyle çalışma günleri azaldı; fırtına ve dolu nedeniyle iş bulmak zorlaştı; kuraklık nedeniyle verim düştü ve kazanç azaldı gibi.

- Ani hava olayları nedeniyle daha çok hangi risklerle karşılaşıyorsunuz? (Örneğin, sıcaktan bayılma, deri hastalıkları, solunum problemleri, iş kaybı vb.)
- *Çalışma sırasında* hava koşullarına bağlı yaşadığınız zorluklar nelerdir? (Aşırı sıcaklık, aniden bastıran yağmur, fırtına, vb.) Çalışma koşullarınızın iyileştirilmesi için neler yapılabilir, ne tür önlemler alınabilir.
- Son zamanlarda ani hava olayları/ iklim değişimi nedeniyle tarım işlerinde ne gibi zorluklarla karşılaşıyorsunuz? (Örneğin, iş bulma süreçleri, gelir kaybı, sağlık sorunları)
- Çalışma sırasında herhangi bir ani hava olayına maruz kaldığınızda işverenler, çiftçiler size ve işlere karşı nasıl davranıyor? Çalışmak için zorlanıyor musunuz?
- *Yaşam alanlarınızda (çadırlarınızda)* hava olaylarına bağlı olarak karşılaştığınız sorunlar nelerdir? (Su baskınları, aşırı sıcaklar, altyapı sorunları, vb.) Yaşam alanlarınızda iklim değişikliği kaynaklı etkilerin azaltılması için neler yapılabilir?
- Aşırı sıcak hava veya ani hava olayları nedeniyle sizin veya ailenizin çalışırken ya da geçici yaşadığınız alanlarda herhangi bir sağlık sorunu ile karşılaştınız mı? Evetse, ne tür sağlık sorunları?
- Ani hava olayları ilgili güncel uyarıları takip eder misiniz? Evetse, hangi kanallardan? Hayırsa neden takip etmiyorsunuz?
- Ani hava olayları karşısında daha iyi çalışma ve yaşam koşulları için yerel yönetimlerden veya kamu kurumlarından beklentileriniz nelerdir?
- Bu konuda ne tür bilgi ve desteklere ihtiyaç duyuyorsunuz?
- Değişen hava koşullarını dikkate aldığınızda gelecekte mevsimlik tarım işçiliği yapabilecek misiniz? Ya da gelecekte mevsimlik tarım işçiliği nasıl olacak?

Seyhan İlçesinde Kırılgan Gruplar için İklim Dayanıklılığı Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi: Belediye-STK İşbirliğinde Katılımcı Bir Yerel Yönetim Modeline Doğru

Tarım Aracıları Görüşme Formu

Bu görüşme, Seyhan ilçesinde iklim değişikliğine bağlı ani ve aşırı hava olaylarının mevsimlik tarım işçileri ve küçük çiftçiler üzerindeki etkilerini anlamak ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla Kalkınma Atölyesi Kooperatifi ve Seyhan Belediyesi iş birliği tarafından yapılmaktadır. Elde edilen bilgiler anonim tutulacak ve yalnızca proje kapsamında bir bilgilendirme paketinin hazırlanması amacıyla kullanılacaktır. Sorulara içtenlikle yanıt vermeniz, siz ve çalışma arkadaşlarınız için daha iyi çözümler geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Görüşme Tarihi	
Görüşülen Yer	
Görüşülen Kişi	
Görüşmeyi Yapan(lar)	
Yaşı	
Cinsiyeti	
Doğum yeri	
Sürekli yaşadığı yer	
Kaç yıldır aracı	
İşçi sayısı	

- Hangi bölgelerde ve ürünlerde çalışıyorsunuz?
- Son yıllarda çalıştığınız bölgelerde/ ürünlerde hava koşullarında gözlemlediğiniz değişimler var mı? (Örneğin, aşırı sıcaklar, ani yağışlar, kuraklık, aşırı soğuk, fırtınalar). Varsa, örnek verebilir misiniz?
- Tarımsal aktivitelerin uzunluğu veya zamanlamasında değişiklikler oldu mu? (Örneğin, hasat dönemleri erken mi başlıyor, geç mi bitiyor? Bu durum işgücü planlamasını nasıl etkiliyor?)
- Aşırı hava olayları (dolu, kuraklık, sel vb.) iş ve işçi bulma süreçlerini nasıl etkiliyor? (Talep edilen işçi sayısında ani artışlar veya azalmalar oluyor mu? Tarımsal üretimden vazgeçen ya da ürün desenlerini değiştiren çiftçiler oluyor mu?)
- İşçilerin belirli bölgelere gelme/gitmeme kararlarını etkileyen hava olayları var mı? (Örneğin sel/ su baskını risklerinin olduğu yerlere çalışmaya gitmeme gibi?)

- Aşırı sıcaklar veya kötü hava koşulları birlikte çalıştığınız işçileri, aileleri ve çocuklarını nasıl etkiliyor? (Çalışma süreleri, iş verimliliği, sağlık sorunları, dinlenme zamanları, yola çıkış zamanları, vb.)
- İşçilerin barınma ve yaşam koşulları bu tür hava olaylarından nasıl etkileniyor? Ne tür önlemler alınıyor?
- Bu olaylar işçilerin gelirini ve geçim kaynaklarını nasıl etkiliyor? (Örnek olarak paylaşabileceğiniz somut bir durum var mı?)
- Birlikte çalıştığınız çiftçilerde bu kapsamda ne tür değişiklikler, problemler gözlemliyorsunuz? Çiftçiler, iklim değişikliği nedeniyle işçi çalıştırma koşullarında bir değişiklik yaptı mı?
- Ani hava olayları çiftçiler ve işçiler arasındaki ilişkiyi nasıl etkiliyor? (İşçi bulma ve çalıştırmada yaşanan zorluklar, güven ilişkileri)
- Sizce iklim değişimine bağlı ani hava olaylarının neden olduğu olumsuzlukların/ sorunların çözümü için neler yapılabilir? (Daha iyi çalışma koşulları, yaşam alanlarında düzenlemeler, işsizlik desteği, sosyal destekler/yardımlar, devlet desteği, sigorta sistemleri, eğitim programları)
- İklim değişikliği ve ani hava olaylarının etkilerini azaltmak için hem çiftçilerin hem de işçilerin ihtiyaç duyduğu destekler neler? (Ekonomik destek, sağlık hizmetleri, erken uyarı sistemleri)
- İklim değişimi gelecekte tarımsal üretimi ve tarımsal iş gücü piyasasını nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz? (Çalışma koşulları, ürün desenleri, iş gücü arzı, vb.)

Seyhan İlçesinde Kırılgan Gruplar için İklim Dayanıklılığı Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi: Belediye-STK İşbirliğinde Katılımcı Bir Yerel Yönetim Modeline Doğru

Küçük Çiftçi Görüşme Formu

Bu görüşme, Seyhan ilçesinde iklim değişikliğine bağlı ani ve aşırı hava olaylarının mevsimlik tarım işçileri ve küçük çiftçiler üzerindeki etkilerini anlamak ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla Kalkınma Atölyesi Kooperatifi ve Seyhan Belediyesi iş birliği tarafından yapılmaktadır. Elde edilen bilgiler anonim tutulacak ve yalnızca proje kapsamında bir bilgilendirme paketinin hazırlanması amacıyla kullanılacaktır. Sorulara içtenlikle yanıt vermeniz, siz ve çalışma arkadaşlarınız için daha iyi çözümler geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Köy/Mahalle adı	
Yaşı	
Cinsiyeti	
Doğum yeri	
Hane büyüklüğü	
Çocuk sayısı (0-18)	
Çiftçilik süresi	
Arazi büyüklüğü	
Ürün deseni	

- Arazinizde genellikle hangi ürünleri yetiştiriyorsunuz? Bu ürünleri yetiştirme nedeniniz nedir?
- İklim değişikliği kavramı sizin için ne ifade ediyor?
- Son 5-10 yılda hava koşullarında (ani yağış, dolu, aşırı sıcaklık, kuraklık, ani fırtına vb.) ne gibi değişiklikler fark ettiniz? Bu değişimler tarımsal üretiminizi nasıl etkiledi?
- Değişen hava koşulları nedeniyle ürünlerinizde yeni hastalık veya zararlılar ortaya çıktı mı? Evetse, bunlar nelerdir?
- Bu süreçte işgücü kullanımında herhangi bir değişim oldu mu? Eğer mevsimlik tarım işçileri ile çalışıyorsanız ani hava olayları işçilerle olan ilişkinizi nasıl etkiliyor?
- Size göre mevsimlik tarım işçileri bu süreçten nasıl etkileniyor?
- Ani hava olaylarına yönelik uyum veya bunları önlemek için ne tür önlemler alıyorsunuz? (Örn: farklı ürünler, sulama teknikleri, geleneksel yöntemler)

- Tarım sigortanız var mı? Varsa, bu konudaki deneyimleriniz nelerdir?
- Tarımsal faaliyetlerinizde yenilenebilir enerji kullanıyor musunuz? Evetse, neler yapıyorsunuz?
- Ani hava olaylarına uyum veya önlemek için hangi konularda bilgi sahibi olmak istersiniz? (Örn: tohum, eğitim, kredi, sulama sistemleri, alternatif tarımsal teknikler, su kullanımı, erken uyarı sistemleri, vb.)
- Türkiye’de çiftçileri etkileyen birçok faktör bulunmakta. Ancak iklim değişimi bağlamında düşündüğünüzde gelecekte tarımsal üretime devam edecek misiniz? Evetse, bu şartlar altında nasıl devam etmeyi planlıyorsunuz?
- Mevcut tarımsal bilginiz ve becerileriniz değişen iklim koşulları altında tarımsal faaliyetlerinizi sürdürmek için yeterli görünüyor mu size? (Geçmiş ve mevcut çiftçilik tecrübeniz gelecekte yeterli olacak mı?)
- Devlet veya yerel yönetimlerden ne tür destekler bekliyorsunuz? Hali hazırda bu kapsamda aldığınız bir destek oldu mu?

Ek 3. Proje tanıtım broşürü

Bilim, Kültür, Eğitim, Araştırma, Uygulama,
Üretim ve İşletme Kooperatifi

Çankaya Mah. Üsküp Cad. No:

16/14 Çankaya / ANKARA

+90 (553) 211 38 97

www.ka.org.tr / info@ka.org.tr

kalkinmaatolyesi

kalkinmatolyesi

Bu Rapor, Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır.
İçeriği yalnızca Kalkınma Atölyesi Kooperatifi sorumluluğundadır,
UNDP ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.